

РЕШЕНИЕ

№ 370

гр. Ямбол, 14.12.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ЯМБОЛ, VII СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и първи ноември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Весела К. Спасова

при участието на секретаря П.Г.У.
в присъствието на прокурора М. Б. А.
като разглежда докладваното от Весела К. Спасова Гражданско дело № 20232300100258 по описа за 2023 година

Подадена е искова молба от М. Т. С. и П. Т. С., двамата от гр.*, срещу Окръжен съд - гр.Сливен, в която се твърди, че с постановление от 11.03.2016 г. Окръжна прокуратура - Сливен е образувала досъдебно производство срещу „неизвестен извършител“, без да посочи законния повод и достатъчното данни за извършено престъпление по чл.278, ал.6 от НК. На 17.03.2016 г. Окръжен съд - Сливен е постановил Определение №112, разрешаващо извършване на претърсване и изземване от дома на М. Т. С., находящ се в гр.*, ул.**** и в наследствен имот на ул. „***, обитаван от П. Т. С. и неговото семейство, на основание чл.161, ал.1 от НПК. Съдебният акт е постановен, без да бъде образувано частно наказателно дело. На 22.03.2016 г. ОД на МВР – Сливен, съвместно с полицаи от ГДНП – София са извършили процесуално-следствено действие претърсване и изземване и са иззели множество предмети - частна собственост на ищците. На същата дата с постановление те са привлечени като обвиняеми и им е наложена мярка за неотклонение „подписка“. След внесени срещу тях обвинителни актове Окръжен съд – Сливен е образувал НОХД №277/2017 г. по ДП „ИП“/2016 г. по описа на ОД на МВР - Сливен и на 02.06.2017 г. с Разпореждане №540, на основание чл.249, ал.1 и 2, вр. с чл.248, ал.2, т.3 от НПК, е прекратил съдебното производство и върнал делото на Окръжна прокуратура–Сливен. Повторно внесеният обвинителен акт е разгледан от същия съдия-докладчик (Г.Н.) по новообразуваното НОХД №243 по описа на СлОС за 2018 г., като разпоредителното заседание е насрочено за 25.06.2018 г. - повече от година след Разпореждане №540 по НОХД №277/2017 г. на СлОС. След четиринадесет съдебни заседания на 30.04.2019 г. СлОС е постановил

Присъда №10 по НОХД №243/18 г., с която е признал ишците за виновни. Изготвил е мотивите към нея на 27.08.2019 г.- близо 4 месеца след постановяването на присъдата. Същата е потвърдена с Решение №184 по ВНОХД №210/2019 г. по описа на Апелативен съд - гр.Бургас. С Решение №134/16.11.2020 г. по КНД №490 по описа на Върховния касационен съд това решение е отменено и делото е върнато за ново разглеждане от друг състав на Бургаския апелативен съд. С Решение №58/2021 г. от 07.03.2022 г. по ВНОХД №273/2020 г. той е намалил размера на наложените наказания на ишците и е потвърдил присъдата на СЛОС в останалата ѝ част. ВКС е образувал КНД №319/2022 г., което на 27.05.2022 г. е обявено за решаване, но все още не е приключено. Така наказателното производство, водено срещу ишците от Сливенския окръжен съд, е продължило повече от 7 години. Ишците се позовават на практиката на ЕСПЧ, според която по-голяма част от забавянията по делото са настъпили заради начина, по който Окръжният съд е разгледал делото - множеството съдебни заседания, по време на които са били допускани многобройни закъснели доказателствени искания на страните, без да бъдат идентифицирани спорните въпроси. В случая ответникът е отлагал делото, заменяйки вещи лица по назначената експертиза, което е довело до 6-месечно забавяне на производството. Забавено е и изготвянето на мотивите, без съдът да се е позовал на фактическата и правна сложност на делото, каквато според ишците не е налице. Продължителността на производството - повече от седем години и наложената мярка за процесуална принуда са им причинили неимуществени вреди, изразяващи се в претърпени напрежение, тревоги, нерви, безнадеждност, безсилие и отчаяние, адаптивно разстройство. Поради това искат осъждане на ответника да им заплати обезщетения за вредите в размер на по 32500 лв.

В с.з. исковете се поддържат лично от ишците.

В срока за отговор ответникът Окръжен съд – Сливен, представляван от М.Д. – административен ръководител, председател на Окръжен съд – Сливен, заявява по отношение на допустимостта на исковете, че ишците не са изпълнили предпоставките по чл.8, ал.2 ЗОДОВ спрямо НОХД №277/2017 г. по описа на СЛОС, което е било прекратено и в тази част исковото производство е недопустимо. Изразено е становище за допустимост на исковото производство по отношение на НОХД №243/2018 г. по описа на СЛОС, тъй като същото към момента не е приключило и делото е все още висящо. По отношение на основателността на исковете, ответникът е заявил становище за тяхната неоснователност. Счита, че продължителността на наказателното производство в съдебната му фаза следва да се изчислява от сезирането на съда с внасянето на обвинителния акт. Твърди, че СЛОС като субституент на държавата не носи отговорност за вреди, за възникването на които не е създал риск. Сочи, че описаните в исквата молба процесуални действия на Прокуратурата на РБ, в лицето на Окръжна прокуратура - Сливен, са неотносими към въпроса за продължителността на наказателното производство в съдебната му фаза. Изложените твърдения за развитието на наказателното производство пред въззивната и касационната инстанции също нямат отношение по въпроса за ангажиране отговорността на Държавата в

лицето на Окръжен съд -Сливен, за разглеждане на делото в разумен срок и пред този съд не е допуснато нарушение на регламентираното от чл.6, §1 ЕКЗПОС право на ищите като подсъдими. Изтъква се, че не е вярно твърдението, че СлОС е дал разрешение за извършване на процесуално-следствени действия с определение №112/17.03.2016 г., без да е образувано частно наказателно дело от общ характер, като съдебният акт е постановен в рамките на ЧНД №151/2016 г. по описа на СлОС. Според ответника след внасяне на обвинителния акт в съда на 16.05.2017 г. съдебното производство се е развило в кратък срок, а за периода от време, в който са продължили действията на прокуратурата, ОС-Сливен не следва да отговаря. Продължителността на съдебното производство по образуваното след внасяне на обвинителен акт на 14.05.2018 г. НОХД №243/2018 г. е разумна- по-малка от една година. Анализирайки развитието на делата, вкл. отложените множество съдебни заседания, както и причините за отлагане, ответникът счита, че не са налице основания да се приеме, че съдебното производство пред него е продължило извън рамките на разумния срок по чл.6, §1 от ЕКЗПОС и действията на Сливенския окръжен съд не са създали риск и не са станали повод за неразумна продължителност на разглеждането му, както в съдебното производство, така и в осъществения впоследствие институционален контрол. Моли ЯОС, в случай че не прекрати производството по предявените иски като недопустими, да ги отхвърли като неоснователни, с произтичащите от това последици, съгласно чл.10, ал.2 ЗОДОВ.

В с.з. ответникът, чрез процесуалния си представител зам.-административен ръководител на Окръжен съд – Сливен Х.М., поддържа всички съображения, изложени в отговора на исковата молба и пледира за отхвърляне на исковите като неоснователни и недоказани.

Представителят на Окръжна прокуратура –Ямбол прокурор М. Б. заявява становище, че исковата претенция е неоснователна и недоказана, тъй като НОХД № 243/2018 г. по описа на Окръжен съд – Сливен, което е образувано въз основа на обвинителен акт на Окръжна прокуратура – Сливен на 16.05.2018 г., е решено с акт на съда през м.април 2019 г. Счита, че Окръжен съд - Сливен е разгледал образуваното дело за по-малко от една година и този срок по никакъв начин не е нера разумен и не е налице забавяне от страна на ответника. Пледира за отхвърляне на исковите.

Въз основа на събраните по делото доказателства съдът приема за установено от фактическа страна следното:

Не е спорна описаната в исковата молба фактическа обстановка относно образуването с постановление от 11.03.2016 г. на Окръжна прокуратура - Сливен на досъдебно производство срещу „неизвестен извършител“; произнасянето на 17.03.2016 г. на Окръжен съд - Сливен с Определение №112, разрешаващо извършване на претърсване и изземване от дома на М. Т. С., находящ се в гр.* , ул.**** и в наследствен имот на ул. „***, обитаван от П. Т. С. и неговото семейство, на основание чл.161, ал.1 от НПК. Видно от приложеното ЧНД № 151/2016 г. на ОС-Сливен определението е постановено в рамките на така образуваното дело с посочения номер.

Не е спорно, а и от приложените по ЧНД № 151/2016 г. на ОС-Сливен копия на протоколи за претърсване и изземване на разследващи полицаи в ОД на МВР – Сливен и РУ-Сливен е видно, че на 22.03.2016 г. е извършено претърсване и изземване от горепосочените адреси и са иззети множество предмети от ищците. Безспорно е, че на същата дата с Постановления на ст. разследващ полицай по ДП № 43 „ИП“/2016 г. по описа на ОД на МВР - Сливен ищците са били привлечени като обвиняеми за престъпление по чл.278, ал.6 пр.3 от НК, за държане на повече от три археологически обекта, които не са идентифицирани и регистрирани по съответния ред, за престъпление, извършено от П. С., по чл.354, ал.1 пр.4 алт.1 от НК за държане на високорискови наркотични вещества без надлежно разрешение с цел разпространение и за престъпление по чл.339, ал.1 от НК и престъпление по чл.354а, ал.3 от НК, извършени от М. С.. Взета им е била мярка за неотклонение „подписка“. Копия от постановленията са приложени към исковата молба.

Не е спорно, че е внесен срещу ищците обвинителен акт в Окръжен съд – Сливен (копие от който не е представено по настоящото дело), като въз основа на обвинението е образувано НОХД №277/2017 г. Представено е копие на Разпореждане №540/02.06.2017 г., с което на основание чл.249, ал.1 и 2, вр. с чл.248, ал.2, т.3 от НПК, поради допуснати в досъдебната фаза съществени процесуални нарушения, съдът е прекратил съдебното производство и върнал делото на Окръжна прокуратура–Сливен.

Безспорно е, че отново е внесен от ОП – Сливен обвинителен акт срещу ищците (копие от който не е представено по делото), въз основа на който е образувано НОХД № 243/2018 г. по описа на СлОС. Според ответника внесеният обвинителен акт е за престъпления по чл. 278, ал. 6, предл. 3 НК и за престъпление по чл. 277, ал. 7 НК. Страните не спорят, че по НОХД №243/2018 г. разпоредителното заседание е насрочено за 25.06.2018 г. В исковата молба се твърди, че са проведени четиринадесет съдебни заседания. Към отговора са приложени копия от протоколите за открити съдебни заседания на 02.10.2018 г., 09.11.2018 г., 21.01.2019 г., 19.02.2019 г., 07.03.2019 г., 21.03.2019 г., 27.03.2019 г., 16.04.2019 г., 30.04.2019 г. Извършени са множество процесуални действия по събиране на доказателства – писмени, гласни, изслушани са вещите лица по изготвеното в досъдебната фаза заключение по назначените в досъдебното производство комплексна историческа, археологическа и нумизматична експертизи, назначена е повторна експертиза, по която са заменяни вещите лица за попълване на състава ѝ, доколкото експертите са заявили, че е невъзможно да участват в експертизата; предявени са множество веществени доказателства, изслушвани са обяснения на подсъдимите. Делото е отлагано и по искания на подсъдимите за събиране на доказателства, вкл. прочитане на всички представени от ОП – Сливен протоколи за извършено претърсване и изземване, за приобщаване на ЧНД № 151/2016 г., по което е постановено определение № 112/17.03.2016 г. – за даване на разрешение за извършване на претърсване и изземване на веществени доказателства, поради което са отменяни протоколни определения (от 19.02.2019 г. и 21.03.2019 г.) за

приключване на съдебното следствие, което е било възобновявано. Предприети са от прокуратурата няколко изменения в обвинението.

В с.з. на 30.04.2019 г. СлОС е постановил Присъда №10 по НОХД №243/18 г., с която е признал ищците за виновни по повдигнатите обвинения. Подробно е описал предмета на престъплението, като са отнети в полза на държавата над 2000 монети и други археологически обекти. Изготвени са мотивите към присъдата на 27.08.2019 г. Присъдата е потвърдена с Решение №184 по ВНОХД №210/2019 г. по описа на Апелативен съд - гр.Бургас. С Решение №134/16.11.2020 г. по КНД №490/2020 г. по описа на Върховния касационен съд въззивното решение е отменено и делото е върнато за ново разглеждане от друг състав на Бургаския апелативен съд с указания за събиране на доказателства, вкл. назначаване на нова експертиза. След отмяна на определение за спиране на производството по делото, постановено в с.з. на 28.05.2021 г. от БАС, с решение от 08.11.2021 г. на ВКС, е постановено Решение №58/2021 г. от 07.03.2022 г. по ВНОХД №273/2020 г., с което БАС е намалил размера на наложените наказания на ищците, частично е оправдал подсъдимия М. С. по обвинението за престъпление по чл. 278, ал. 6 НК в частта относно общата стойност на археологическите обекти над 52829 лв. до 62727 лв. и е потвърдил присъдата на СлОС в останалата ѝ част. Не е спорно, че ВКС е образувал КНД №319/2022 г., което на 27.05.2022 г. е обявено за решаване, но все още не е приключено.

Въз основа на горното съдът прави следните правни изводи:

Предявени са субективно кумулативно съединени осъдителни искове с правно основание чл. 2б, ал.1 от ЗОДОВ, вр. с чл.6 §1 от ЕКЗПЧОС -за обезщетения на неимуществени вреди.

Посоченият текст на конвенцията, уреждащ правото на справедлив съдебен процес, гласи, че всяко лице при определянето на неговите граждански права и задължения или при наличието на каквото и да е наказателно обвинение срещу него има право на справедливо и публично гледане на неговото дело в разумен срок от независим и безпристрастен съд, създаден в съответствие със закона.

Съгласно чл.2б, Държавата отговаря за вредите, причинени на граждани и на юридически лица от нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок съгласно чл. 6, § 1 от Конвенцията.

Ал.2 урежда, че исковете по ал. 1 се разглеждат по реда на Гражданския процесуален кодекс, като съдът взема предвид общата продължителност и предмета на производството, неговата фактическа и правна сложност, поведението на страните и на техните процесуални или законни представители, поведението на останалите участници в процеса и на компетентните органи, както и други факти, които имат значение за правилното решаване на спора.

Съгласно разпоредбата на чл. 4, държавата и общините дължат обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това, дали са причинени виновно от длъжностното лице.

Исковете са допустими. Съдът намира за неоснователно възражението на ответника за недопустимост на исковете в частта относно НОХД №277/2017 г. по описа на СлОС, което е било прекратено. Възражението е обосновано с това, че ищците не са изпълнили предпоставките по чл.8, ал.2 ЗОДОВ. Съгласно тази разпоредба, гражданите и юридическите лица могат да предявят иск по чл. 26, ал. 1 по приключени производства само когато е изчерпана административната процедура за обезщетение за вреди по реда на глава трета "а" от Закона за съдебната власт, по която няма постигнато споразумение. Под „приключили производства“ следва да се разбира цялостното приключване на наказателното преследване, а не на отделните етапи в рамките на същото. Едно наказателно производство срещу конкретен извършител може да обхваща няколко дела пред различни инстанции и приключването на всяко от тях не обуславя отправянето поотделно на претенция за обезщетение по чл.26, доколкото същата се основава на продължителността на цялото производство. Както е прието в Решение № 210 от 15.06.2015 г. на ВКС по гр. д. № 3053/2014 г., III г. о., допустимостта на иска по чл. 26 ЗОДОВ за обезщетение на вредите от нарушение на правото по чл. 6, § 1 ЕКЗПЧОС по висящо производство не е обусловена от абсолютните процесуални предпоставки на чл. 8, ал. 2 ЗОДОВ - да е изчерпана административната процедура за обезщетение на вредите по реда на глава трета "а" от ЗСВ и да няма постигнато споразумение.

Исковете са за обезщетение на неимуществени вреди и по същество са неоснователни по следните съображения:

Относно самите вреди ищците не са ангажирали доказателства. Както е прието в трайната съдебна практика, напр. Решение № 50062 от 3.05.2023 г. на ВКС по гр. д. № 2077/2022 г., III г. о., постановено по реда на чл. 290 от ГПК по въпроса, дали е нужно пълно и главно доказване на неимуществените вреди от нарушението на чл. 6, параграф първи от Конвенцията, причинени от прекомерната продължителност на делото, не е необходимо да се доказват изрично обичайните, типични неимуществени вреди, които винаги се търпят от лице, спрямо което съдебното производство е продължило извън рамките на разумния срок, като притеснения и безпокойство за неговото развитие и от евентуален неблагоприятен изход, накърняване на чувството за справедливост и на доверието му в държавността поради забавяне на делото. С посоченото решение са споделени съображенията по същия въпрос, дадени в Решение № 306 от 22.10.2019 г. по гр. д. № 4482/2017 г., Решение № 272 от 27.01.2020 г. по гр. д. № 924/2019 г. и решение № 48 от 6.4.2020 г. по гр. д. № 1610/2019 г. на IV г.о. на ВКС, които се основават на практиката на ЕСПЧ. Съдът е изложил, че в параграф 105 от решение от 24 юли 2003 г. по делото "Смирнова против Руската федерация", постановено по жалби № 46133/99 и 48183/99 г., е прието, че някои форми на морални вреди, включително емоционалното разстройство, по своята природа не винаги могат да бъдат предмет на конкретно доказване/*Abdulaziz, Cabales and Balkandali v. the United Kingdom*-решение от 28 май 1985 г., Series A, № 94, параграф 96/. Това обаче не би следвало да препятства присъждане на компенсация, ако съдът счита за разумно да допусне, че на ищеца са причинени вреди, изискващи

такава компенсация. В някои случаи е разумно да се предполага, че на ищеца са причинени страдания, безпокойство, разстройство и други подобни неимуществени вреди. Обсъдени са и решения от 10 май 2011 г. по дело "Фингър срещу България" по жалба №37346/05 и по дело "Д. и Х. срещу България" по жалби с № 48059/06 и 2708/09, в които се съдържа обобщението, че съгласно практиката на ЕСПЧ относно неимуществените вреди съществува силна, но оборима презумпция, че неразумната продължителност на производството ще доведе до такива вреди. Въпреки че в някои случаи продължителността на производството може да доведе до минимални неимуществени вреди или изобщо да не предизвика неимуществени вреди, съдилищата, занимаващи се с този въпрос ще трябва да обосноват решението си да присъдят по-ниска или никаква компенсация, като представят достатъчни причини в съответствие с критериите, установени в съдебната практика на Съда.

В случая ищите пледират да им се присъди обезщетение за обичайните вреди, които се презюмират според цитираната съдебна практика, каквото становище е изложила и ответната страна.

Спорно е наличието на бавно правосъдие, за което следва да носи отговорност СлОС.

По делото се установи, че е налице повдигане на обвинение по наказателно дело срещу ищите, както и че наказателното производство не е приключило. Ако се сподели становището относно началния момент на наказателното производство, застъпено от ищите, съобразно дадените тълкувания на чл. 6, §1 от ЕКЗПЧОС с решенията на Европейския съд за правата на човека, споменати в пледоарията им по същество (напр. Решение от 27.02.1980 г. на ЕСПЧ по делото Девеер срещу Белгия, Решение от 15.07.1982 г. по дело Екле срещу ФРГ и др.), че „за целите на чл. 6, т.1 „обвинението“ може да бъде определено като официалното уведомяване на дадено лице, направено от компетентния орган, с твърдението, че е извършило престъпление“, в случая за начален момент може да се приеме извършеното претърстване и изземване на 22.03.2016 г. Същевременно на същата дата с постановления на ст. разследващ полицай по ДП № 43 „ИП“/2016 г. по описа на ОД на МВР - Сливен ищите са били привлечени като обвиняеми. От тази дата до приключване на съдебното дирене по настоящото дело продължителността на наказателното преследване е 7 г. и 8 м. Същата е значителна от гледна точка на човешкия живот, обсъждана и в доводите на ищите. Взета е най-леката мярка за неотклонение, не е наложена забрана за напускане на страната.

Както се споменава в мотивите на Тълкувателно решение № 1 от 27.11.2023 г. на ВКС по т. д. № 1/2022 г., ОСГК, основните критерии за бавно правосъдие по чл. 2б, ал. 2 ЗОДОВ, които съдът следва да обсъди (било по иск по чл.2 от ЗОДОВ, поглъщащ иска по чл.2б или в самостоятелно производство по чл.2б), са фактическа и правна сложност на делото, поведение на жалбоподателя и действия на властите, довели до забавено правосъдие. Същите критерии са посочени и в Решение № 62 от 29.06.2023 г. на ВКС по гр. д. № 4227/2022 г., III г. о.

В случая се касае за дело с фактическа и правна сложност, предвид огромния брой инкриминирани вещи- археологически обекти (хиляди монети, описани подробно в присъдата, и др. предмети), за които следва да се извърши проверка, дали са идентифицирани и регистрирани по съответния ред от двамата подсъдими, съответно предвид сложността да се установи фактическият състав на престъплението по чл. 277, ал. 7 НК относно метал-детекторите, държани от единия подсъдим, поради която сложност е отменено първото въззивно решение и делото е върнато за ново разглеждане с указания за събиране на нови доказателства. Първоначално е било предявено и обвинение по чл.354, ал.1 от НК за държане на високорискови наркотични вещества без надлежно разрешение. Доколкото ищците категорично не желаят да бъде приложено наказателното дело, вкл. досъдебното производство, остава неясно, как се е развило разследването на тези престъпления, има ли разделяне на производството по тях и какви са причините за продължителността на процесното наказателно производство. Същото е свързано с извършването на множество процесуално-следствени действия и събирането на доказателства чрез назначаване на експертизи, изслушване на свидетели, прочит на писмени документи, приобщаване на многобройни веществени доказателства и др. Няколко пъти е изменяно обвинението. Същото касае извършването на "тежки" по смисъла на чл.93 т.7 от НК престъпления (наказуеми с лишаване от свобода над пет години: съгласно чл. 278 ал.6 от НК, когато предметът на престъплението представлява национално богатство, както и когато се държат повече от три археологически обекта - с лишаване от свобода до шест години и с глоба от три хиляди до петнадесет хиляди лева). Неоснователни са доводите на ищците, че фактическата и правна сложност следва да се обяви единствено от съдията –докладчик по НОХД. Преценката се извършва в рамките на производството по чл.2б съгласно трайната практика на ВКС, по гореописаните критерии.

Неоснователни са и доводите, че ако е било сложно, делото е следвало да се гледа от двама съдии и трима съдебни заседатели. Предпоставките за участие на такъв съдебен състав са императивно определени в чл. 28 ал.1 т.3 от НПК (когато за престъплението се предвижда наказание не по-малко от петнадесет години лишаване от свобода или друго по-тежко наказание).

Самите подсъдими са искали събиране на доказателства от ОС-Сливен несвоевременно, като исканията им са довели до отлагане на делото. Както се посочи, за исканото прочитане на всички представени от ОП – Сливен протоколи за извършено претърсване и изземване, за приобщаване на ЧНД № 151/2016 г., по което е постановено определение № 112/17.03.2016 г. – за даване на разрешение за извършване на претърсване и изземване на веществени доказателства, са отменяни протоколни определения (от 19.02.2019 г. и 21.03.2019 г.) за приключване на съдебното следствие, което е било възобновявано. В Решение № 161 от 15.03.2021 г. на ВКС по гр. д. № 105/2020 г., III г. о., е прието, че по иска с правно основание чл. 2б ЗОДОВ съдът установява осъществяването на отделните забавяния и причината, която ги е предизвикала, доколкото държавата не отговаря за забавянията,

дължащи се на поведението на претендиращата обезщетение страна. Следователно, дори и действията на подсъдимите да са били оправдани от гледна точка на правото им на защита, възможността за своевременното им извършване следва да се отчете при преценка на причиненото забавяне на делото.

До такава последица са довели и действията на другия участник в производството-прокуратурата, изразяващи се в изменение на обвинението, искане за спиране на производството пред въззивната инстанция.

Основателни са доводите на ответника, че е провел производството в двете образувани пред него дела в кратък срок. По НОХД №277/2017 г. се е произнесъл с Разпореждане №540/02.06.2017 г. за по-малко от месец от образуване на делото, считано от внасяне на обвинителния акт в съда на 16.05.2017 г. По НОХД №243/2018 г. разпоредителното заседание е насрочено за 25.06.2018 г. Видно от приложените към отговора копия от протоколите за открити съдебни заседания на 02.10.2018 г., 09.11.2018 г., 21.01.2019 г., 19.02.2019 г., 07.03.2019 г., 21.03.2019 г., 27.03.2019 г., 16.04.2019 г., 30.04.2019 г., делото е отлагано от съда поради необходимостта за събиране на доказателства и др. процесуални действия за възможно най-кратки срокове-в повечето случаи за по-малко от месец. Ако се приеме за безспорен твърденият в отговора факт, че обвинителният акт е внесен на 14.05.2018 г., продължителността на съдебното производство по НОХД №243/2018 г. е разумна- по-малка от една година до постановяване на присъдата на 30.04.2019 г. Изготвянето на мотивите към нея на 27.08.2019 г. може да се обоснове с фактическата и правна сложност на делото, обсъдена по-горе.

За подобно провеждане на съдопроизводството в Решение № 222 от 15.03.2021 г. на ВКС по гр. д. № 120/2020 г., IV г. о., е прието, че с действията си първоинстанционният съд не е допринесъл за разглеждане на делото в неразумен срок. Изтъкнати са обстоятелства, сходни с гореизложените- през време на първоинстанционното разглеждане на делото съдебните заседания са насрочвани в предвидените от закона срокове, съответно процесуалните действия са извършвани също в срок. Не е допуснато забавяне на делото, поради безпричинно отлагане от съда. Извършени са множество процесуални действия, обусловени от високата фактическа и правна сложност на делото. Разпитвани са нови свидетели, съответно са назначени допълнителни експертизи. С оглед на това е прието, че не е налице действие, извършено от първоинстанционния наказателен съд, което да е довело до забавяне на наказателното производство.

В Решение № 50258 от 16.12.2022 г. на ВКС по гр. д. № 4461/2021 г., III г. о., е направена преценка на същата продължителност на разглеждане на делото като разумна. Прието е, че първоинстанционният съд, разгледал делото за 1 г., 5м. и 19 дни, не е допринесъл за нарушаване на правото на ищеца за разглеждане и решаване на делото в разумен срок. ВКС изтъква, че нормата на чл. 4, ал. 2 ЗОДОВ, както и нормата на чл. 53 ЗЗД, изискват за пораждаване на солидарната отговорност при деликт, съпричиняване на противоправния резултат. При посочената продължителност от 1 г., 5м. и 19 дни, съответно при висящност на делото в рамките на няколко месеца пред

касационната инстанция, не се установява забавяне заради несвоевременни процесуални действия на съда. Напротив -преценката е, че делата са разгледани и решени в разумен срок.

Ответникът се позовава на Решение № 222 от 12.02.2020 г. на ВКС по гр. д. № 92/2019 г., III г. о., с което е даден отговор на въпроса „След като отговорността по чл. 26 ЗОДОВ се носи от Държавата, държавният орган, конституиран като субституент на държавата на страната на ответника по иска, явява ли се материалноправно легитимиран да обезщети всички вреди, дори когато са причинени с действия или бездействия на друг държавен орган?“. Според касационния съд, отговорността по чл. 26 ЗОДОВ е обективна, и при този характер на отговорността се прилага принципът на риска, а не на вината, т. е. без значение е дали увреждането се дължи на виновно поведение на длъжностно лице. В посочената хипотеза, когато е без значение дали увреждането се дължи на виновно поведение на длъжностни лица, отговорността за вреди се поема от този, който е създал риска, в случая прокуратурата, на която е предоставена държавната функция по обвинение в наказателния процес. Разрешенията, засягащи отговорността по чл. 2 ЗОДОВ, обективирани в ТР № 5/2013 от 15.06.2015 г. по т. дело № 5/2013 г. на ОСГК на ВКС са актуални и по отношение на отговорността по чл. 26 ЗОДОВ, доколкото макар и фактическите състави да са различни, двата вида отговорност имат един и същ характер и Прокуратурата е материалноправно легитимирана да обезщети претендираните вреди. При анализ на цитираното разрешение на правния въпрос, се налага изводът, че отговорност за риска носи прокуратурата, която повдига и поддържа обвинението, без което съдебно-наказателното производство е немислимо. Предпоставките за тази отговорност не могат автоматично да бъдат пренесени към съда, който изпълнява съвсем друга функция. Неговата отговорност се определя от различни критерии, обсъдени по-горе.

Неоснователни са доводите на ищците, че съдът следва да отговаря за действията на прокуратурата като орган, осъществяващ пълен контрол върху досъдебното производство. Съгласно НПК съдът не е орган на досъдебното производство, нито упражнява ръководство и надзор върху разследването.

Доколкото липсват представени по делото достатъчно доказателства, не може да се установят обстоятелствата, поради които разглеждането на делото пред въззивната инстанция след връщането му от ВКС е продължило по-дълго от предходните съдебни дела, вкл. от първоинстанционното. Към исковата молба не е приложен препис от цялото решение на БАС №58/2021 г. от 07.03.2022 г. по ВНОХД №273/2020 г., в което биха могли да се съдържат данни за това. Също така не е известно и какво е обусловило забавянето на касационното решение по КНД №319/2022 г. Тези две производства са с продължителност, засягаща правото за разглеждане на делото в разумен срок. Както съдът е указал в доклада на делото, в тежест на ищците е да докажат предпоставките за отговорността на ответника, че същият е причинил забавянето на делото. При липсата на проведено пълно доказване на релевантния факт, исковете са неоснователни. Не може да се презюмира такова поведение, а като факт от обективната действителност подлежи на

доказване с преки доказателствени средства. ЗОДОВ предоставя възможност за предявяване на иск за обезщетение преди приключване на производството, на чиято неразумна продължителност той се основава, но не освобождава ищеца от процесуалното задължение да докаже предпоставките за уважаването му.

Поради това исковете следва да бъдат отхвърлени. Ответникът не е направил искане за присъждане на разноски.

Ето защо ЯОС

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявените от М. Т. С. от гр.*, ул.**** и П. Т. С. от гр.*, ул. „***, срещу Окръжен съд - гр.Сливен, представляван от М.Д. – административен ръководител, председател на Окръжния съд, с адрес гр.Сливен, ул.“Хаджи Димитър“№2, искове с правно основание чл. 2б, ал.1 от ЗОДОВ, вр. с чл.6 §1 от ЕКЗПЧОС –да бъде осъден ответникът да заплати на ищите сума в размер на по 32500 лв. на всеки от тях, представляваща обезщетение за неимуществени вреди, причинени от нарушение на правото на разглеждане и решаване на висящо наказателно производството в разумен срок.

Решението подлежи на обжалване в двуседмичен срок от връчването му пред БАС.

Съдия при Окръжен съд – Ямбол: _____